

Nr 907

av herr Stålhammar m. fl.

angående tillämpningen av begreppet opartiskhet i Sveriges Radios barnprogram.

En av de vägledande principerna vid utformningen av barnprogram i Sveriges Radio-TV är att dessa skall ha ett sådant innehåll och en sådan form, att de kan ses av alla barn och accepteras av alla föräldrar oberoende av vilken inställning dessa har i politiska och religiösa frågor. Denna princip bygger dels på kravet på opartiskhet i radiolagen, dels på Sveriges Radios avtal med staten.

I praktiken blir emellertid den tolkning av begreppet "opartiskhet" som görs av programledning eller enskild producent för varje program avgörande för programmets innehåll och utformning. Vissa riktlinjer för tolkningen finns i radiochefens PM ang. Sveriges Radios barnprogramverksamhet till radionämnden den 10 december 1971. Där anförts bl. a. under rubriken "Opartiskhet":

Med hänsyn till barnpublikens speciella egenskaper anser Sveriges Radio inte att man kan tolka den i § 8 i avtalet med staten inskrivna meningen att "programverksamheten skall i sin helhet präglas av skälighetsbalans mellan åsikter och intressen" lika liberalt när det gäller barnprogramverksamheten som i fråga om den övriga programverksamheten. Enligt Sveriges Radios uppfattning bör man t. ex. i den mån man i program som riktar sig till de yngsta (upp till 7 år) tar upp kontroversiella frågor tillse att en relevant partsbalans tillgodoses inom det enskilda programmets ram. Strävan efter opartiskhet inom ramen för det enskilda programmet bör enligt Sveriges Radios mening vara utmärkande för alla barnprogram.

Den livliga debatt som förts om barnprogrammen i radio och TV och det stora antal anmälningar radionämnden fått mottaga under senare år visar dock med stor tydlighet att den tolkning av begreppet opartiskhet som Sveriges Radio gör ifrågasätts av företrädare för många grupper och intressen i samhället. Sveriges Radio anklagas ofta för ett ensidigt innehåll i barnprogrammen och för försök till styrning och påverkan. I det läget anser vi att Sveriges Radio som ett monopolföretag, företrädande hela samhällets intressen, seriöst borde analysera barnprogrammets utformning. Eftersom barnen genom övriga radio- och TV-program för vuxna och genom massmedia och skola i övrigt konfronteras med olika livsuppfattningar, kan man naturligtvis inte utforma barnprogrammen på ett sådant sätt att de blir neutrala åsiktsreservat i ett i övrigt pluralistiskt samhälle.

Däremot vänder vi oss emot den tolkning av begreppet "opartiskhet" som i alla sammanhang har företrätts av Sveriges Radio och nu senast i radiochefens skrivelse, enligt vilken kristna program för barn inte kan förekomma inom den vanliga ramen för barnprogram. Dessa barnprogram

definieras av Sveriges Radio som förkunnelseprogram. Genom kravet på opartiskhet kan programproduktionen således inte innehålla denna programtyp.

När Sveriges Radio första gången intog denna position beträffande barnprogrammets ideologiska innehåll, var situationen i landet något annorlunda än nu. Alla massmedia har numer öppnat sig för en medveten moraliserande påverkan på ett helt annat sätt än för bara några år sedan. Många journalister och producenter anser det vara sin yrkesetiska plikt att inte vara neutrala och opartiska förmedlare av nyheter och av andras divergerande åsikter, utan att i stället framföra sina egna högst markerade synpunkter i alla sammanhang. Om detta kan man ha skiftande omdömen, men vad som gäller för den ena sortens åsikter bör gälla för den andra. Vi talar inte för ett onyanserat kristet missionerande i massmedia av samma typ som det politiska missionerandet som anses *comme-il-faut* i nästan alla sorters program, men vi kräver att den kristna opinionen i landets kulturdebatt inte beläggs med bojar som inte förekommer någon annanstans.

Vi kan alltså inte ansluta oss till den tolkning av begreppet "opartiskhet" som Sveriges Radio gör, och enligt vilken det ibland förefaller som om alla program, oavsett vilka värderingar och åsikter som förs fram, är opartiska bara de inte är kristet färgade. Att presentera moralpåverkan till vissa uppfattningar och beteenden är alltså enligt Sveriges Radio helt accepterat, bara det inte är kristen moral eller kristna uppfattningar som framförs.

I den utsträckning kristna barnprogram skall göras, skall de alltså enligt Sveriges Radio förläggas till särskilda tider och förses med etikett och innehållsdeklaration.

Vi anser emellertid att denna tolkning av begreppet "opartiskhet" är diskriminerande för alla dem som företräder kristna värderingar. Det är också enligt vår mening fel att ensidigt rubricera kristna barnprogram som förkunnelseprogram. Att låta barnpubliken komma i kontakt med kristna arbetsformer för barn, kristen sång och musik, kristna uppfattningar om samhället och samlivet mellan människor, kan inte vara mer förkunnande än att låta barnen komma i kontakt med motsvarande företeelser av annat, icke kristet slag. I de traditionella religiösa programmen inom Sveriges Radio av andakts- och gudstjänstkaraktär försöker man numera i mycket stor utsträckning att öppna sig för samtal med oliktankande. Tyvärr motsvaras inte denna öppnare inställning från den s. k. religiösa avdelningen på Sveriges Radio av någon motsvarande öppenhet från det andra hållet. I förhållande till den betydelse kristna personer och värderingar har i samhället i övrigt är kristna kulturpersonligheter, böcker, musik, konst osv. klart underrepresenterade i radio-TV:s kulturella och politiska program. Vi anser därför att barnprogramverksamheten inom Sveriges Radio-TV måste innehålla såväl barnprogram med specifik kristen inriktning som större utrymme för presentation av kristna arbetsformer, värderingar och synpunkter i det totala utbudet av barnprogram. Detta för att en riktigare balansering av olika intressen skall

kunna göras. Härvid bör all hänsyn tas till de synpunkter den barnpsykologiska forskningen kan ställa till förfogande om barns behov av religiösa erfarenheter på det emotionella planet för att över huvud taget som vuxna bli i stånd att ta ställning till religionen, liksom om de sätt på vilka religiösa erfarenheter bör göras tillgängliga för barn, så att de bidrar till deras harmoniska utveckling.

Med hänsyn till det anförda får vi därför hemställa

att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av Sveriges Radios hittillsvarande tillämpning av begreppet "opartiskhet" i programmen i ljuset av vunna erfarenheter, så att det i fortsättningen också medger utrymme för spegling av kristna värderingar på samma villkor som gäller för övriga.

Stockholm den 25 januari 1973

BERT STÅLHAMMAR (fp)

ERIC NELANDER (fp)

KERSTIN ANÉR (fp)

ELVER JONSSON (fp)

i Alingsås

THORVALD KÄLLSTAD (fp)

ERIC ENLUND (fp)